

Výzkum konfliktu: Sankce a embarga

JOSEF KRAUS

Sankce a embarga

- **Nenásilný politicko-ekonomický tlak na problémového aktéra mezinárodních vztahů**
 - Omezující opatření nejrůznějšího druhu
 - Sankce širší pojem postihující politicky i ekonomicky státního a nestátního aktéra i jednotlivce
 - Embargo = zákaz vývozu či zákaz obchodování
 - Ne nutně jako nátlak, může být i prevence (proliferace)
- Mohou být unilaterální či multilaterální
- Globální institucí vydávající sankce je OSN

Sankce OSN

- Ve výjimečných případech lze vůči členské zemi uvalit sankční režim (rozhoduje Rada bezpečnosti)
- Cílem sankcí je vždy udržení míru a bezpečnosti v mezinárodním měřítku
- Typické důvody:
 - Terorismus,
 - Činnosti související se šířením jaderných zbraní,
 - Porušování lidských práv,
 - Anexe cizího území,
 - Úmyslná destabilizace některé svrchované země.
- Omezení obchodu a výměny ve vojenské, ekonomické či finanční oblasti...

V rámci OSN či z vlastní iniciativy

- Další aktéři mohou přistoupit k sankcím s cílem provádět rezoluce OSN, nebo uložit omezení z vlastní iniciativy
- Příklad EU
 - EU provádí veškeré sankce, které přijala Rada bezpečnosti OSN
 - Smíšené režimy sankcí - EU rovněž může sankce OSN zpřísnit tím, že zavede další opatření nad rámec těch, která stanovila Rada bezpečnosti OSN.
 - Autonomní sankce - EU může také rozhodnout o uložení sankcí z vlastní iniciativy

Zaměření sankcí EU

- **Diplomatické sankce**
 - Opatření typu přerušení diplomatických vztahů s dotčenou zemí nebo koordinované odvolání diplomatických zástupců EU a jejich členských států
- **Užší sankce**
 - Zbrojní embarga
 - Omezení vstupu osob zařazených na seznam (zákaz cestování): dotčené osoby nemohou vstoupit na území EU nebo vycestovat mimo členský stát
 - Zmrazení majetku osob či subjektů zařazených na seznam
 - Hospodářské sankce nebo omezení týkající se konkrétních odvětví hospodářské činnosti, včetně zákazu dovozu nebo vývozu určitého zboží, zákazu investic, zákazu poskytování určitých služeb atd.

Spory o úspěšnost sankcí, Joseph Gavin

- Odpor cílové země
 - nacionalismus, propagandistické využití, vnější nepřítel
- Globalizovaná ekonomika
 - řada náhražek, obchodní partneři z celého světa, prakticky nemožnost vytvořit celosvětové embargo
- Dopad na nejchudší a nejbezbrannější

Proč jsou ekonomické sankce tak populární (aneb plusy sankcí?)

- Příjemnější alternativa k vojenskému řešení – humánní, nekrvavá (?)
- Vláda skutečně něco dělá, přičemž přímé náklady jsou nízké (?)
- Snadná politická průchodnost
- Snazší najít spojence na mezinárodním poli
- ?

Nevýhody sankcí

- Nepřímé náklady sankcí
 - dlouhodobé dopady i po odeznění sankcí
- Posilování jiného politického protivníka
- Dopad na nejchudší a nejbezbrannější
 - vyšší politická cena, pobouření veřejnosti + tlak tradicích firem
- Nelze účinně uplatnit na velké státy
- Dlouhodobost

Mírová doba X Probíhající konflikt

- **Mírová doba**
 - Vytváří politický tlak, ale málo kdy účinné u autoritářských systémů
 - Demokracie (i limitované) zranitelnější
 - Působí na morálku zasaženého obyvatelstva
- **Probíhající konflikt**
 - Ekonomické sankce ohrožují financování konfliktu
 - Sankce na technologie a materiál tlumí válečnou výrobu
 - Nepostihují morální základnu sankcionovaných

Jihoafrická republika

- Dlouhodobé zvažování sankcí – ekonomické, politické, kulturní, sportovní
 - Zejména ze strany Commonwealthu
 - Značná soběstačnost
- Skepse vůči finančním sankcím od Margaret Thatcher
- Přitvrzení v pol. 80. let - Comprehensive Anti-Apartheid Act of 1986 (sankce USA)
 - Zejména finanční sankce a dopady
 - Půjčky, investice obchod podléhají restrikcím

Jihoafrická republika

- Růst nezaměstnanosti, zhoršení ekonomiky, nárůst kriminality postihují hlavně nižší vrstvy
- S postupným odstraňováním apartheidu postupné odstraňování sankcí
- Odstraněno 1993 po urgencích Nelsona Mandely

Irák

- Sankce od roku 1990 – od 1995 program Ropa za potraviny pod patronátem OSN
- Husajn slibuje budoucí kontrakty Rusku a Francii
 - Zisk podpory na mezinárodním fóru
- Silné postižení civilního obyvatelstva sankcemi
 - Odhady mluví až o 500 000 mrtvých dětí
 - Politicky velice citlivé a problematické
 - <https://youtu.be/RMouvgHKZe8>
- Nefunkčnost sankcí -> 2003 invaze

Írán

- Sankce ze strany USA již od roku 1979 – zmrazení peněz po obsazení americké ambasády.
- ILSA – 1996 – sankce rozšířeny na firmy obchodující s Íránem a Libyí (od 2006 pouze ISA).
- Sankce OSN od roku 2006 – ne plné ekonomické sankce, ale zákaz dovozu jaderného materiálů, dual-use technologií, balistických střel
- Po krachu JCPOA (2018) – znovuoobnovení sankcí

Nařízení Rady EU č. 961/2010

- Příloha 1: telekomunikační systémy, systémy bezpečnosti informací, jaderné reaktory a související zařízení
- Příloha 2: zboží přispívající k íránské činnosti v oblasti jádra
- Příloha 3: zakázané vybavení, které může být použito k vnitřní represí
- Příloha 4: zboží týkající se jaderného programu – třeba povolení
- Příloha 6: zakázané položky průzkumu, těžby a zpracování ropy
- Příloha 7 a 8: seznam osob, subjektů a orgánů, jejichž finanční prostředky a hospodářské zdroje se zmrazují

Důsledky sankcí na Írán

- Dlouhodobé hospodářské sankce vedou k významné soběstačnosti a nezávislosti íránské ekonomiky
- Vlastní ekonomické těžkosti režimu jsou svalovány na vnějšího nepřítele
- Propagandistické využití režimem
 - Utahování šroubů, útoky na opozici
- Silné vnitřní napětí a rozdělení národa
- Otevření dveří Rusům a Číňanům
- Vyvinutí pokročilého mechanismu obcházení sankcí
- Nedostupnost technologií – život ohrožující (avionika)
- Dopad především na chudé vrstvy

Důsledky sankcí na Írán

- 40 let a stále nic, ale...
- Aktuální velké ekonomické těžkosti
 - Propad měny, drahota čehokoli zvenku
 - Odstrížení od SWIFT
 - Vlastní špatný management postihuje i domácí sektor
- Doba koronavirová
 - Nedostupnost moderních medicínských přístrojů, drahá a nedostupná západní léčiva
- Viněn Západ – ohrožení uvolnění režimu a vytvoření dialogu

Sankce vůči Rusku

- Kombinace multilaterálních a unilaterálních státních sankcí se sankcemi „soukromého sektoru“
 - Firmy ohlašují stahování – prodej, produkce...
 - Společenský tlak
- Zmražení devizových rezerv ruské centrální banky v zahraničí, omezené akce vůči bankovnímu sektoru...
 - Nevyjmutí Ruska ze SWIFT (jen některých bank)
 - Neobchodování s rublem
- Sankce na vybrané technologie (zbraně) a omezení vývozu z USA
- Individuální sankce vůči politikům a oligarchům
- Kritika a nezapojení do sankcí, potenciál pro obcházení

Sankce na ropu a zemní plyn?

- Omezování až zakazování dovozu energetických surovin
- Nelze udělat hned a na 100 %
- Lze zabránit přeprodávání?
- Má nákup přeprodané ropy sankční účinek?
- Jsou sankce vůči Rusku dostatečné?
 - Kde a jak by se daly vylepšit?
 - Za jakou cenu?

Díky za pozornost! Otázky?

Proč hned mluvíte o sankcích? Říkejme tomu speciální ekonomické operace...